

ЧЫРВОНАЯ ЗМЁНА

4-я СЕСІЯ ЦВК САЮЗА ССР VII СКЛІКАННЯ

АБ ПРАЕКЦЕ „ПАЛАЖЭННЯ АБ ВЫБАРАХ У ВЯРХОЎНЫ СОВЕТ СССР“

Даклад тав. ЯКАЎЛЕВА Я. А. 4-й сесіі ЦВК СССР VII склікання 7 ліпеня 1937 года

I.

Як забяспечваюцца ўсеагульнае, роўнае і прамое выбарчае права і тайнае галасаванне

Надзвычайны VIII З'езд Саветаў СССР даручыў Цэнтральнаму Выканаўчаму Камітэту Саюза ССР на аснове новай Канстытуцыі СССР распрацаваць і зацвердзіць Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР.

Прадстаўляемы Прэзідыумам Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта СССР на разгляд і зацвярджэнне сесіі Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта праект «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР» уяўляе сабой на сутнасці інструкцыю да раздзела Канстытуцыі СССР аб выбарчай сістэме. Праект выбарчага закона мае задачай гарантаваць няўхільнае выкананне выбарчай сістэмы, устаноўленай Сталінскай Канстытуцыяй СССР.

Канстытуцыяй СССР устаноўлена ўсеагульнае выбарчае права.

Адпаведна выбарчы закон забяспечвае кожнаму грамадзяніну, дасягнуўшаму ка дню выбараў 18 год, уключэнне яго ў спісы асоб, якія маюць права выбіраць і быць выбранымі ў Вярхоўны Совет (артыкул 8). Разумеюцца, асобы, пазбаўленыя выбарчых праў па судовых прыговорах, а таксама асобы, прызнаныя за ўстаноўленым законам парадку страпіншымі розум, у выбарчых спісах не ўключаюцца (артыкул 9).

Ніякага пэнза асуджэння наш выбарчы закон не патрабуе ад выбаршчыкаў, у той час як нават найбольш дэмакратычныя краіны з ліку капіталістычных дзяржаў пазбаўляюць права ўдзелу ў выбарах грамадзян, якія жывуць у данай мясцовасці менш пэўнага тэрміну (тры месяцы ў Вялікабрытаніі, 6 месяцаў у Бельгіі і Францыі, ад трох месяцаў да двух год — па-рознаму ў розных штатах — у Злучаных Штатах Амерыкі).

Грамадзяніну, пераманіўшаму месца свайго прабывання, прадастаўляецца магчымасць прымаць удзел у выбарах па «пасведчанню на права галасавання», выдадзенаму яму Саветам дэпутатаў прапоўных па ранейшаму месцы яго жыхарства (артыкул 15 і 79).

Само сабой разумеюцца, што праект выбарчага закона сацыялістычнай краіны выключае ўсякае прырабаванне маёмаснага пэнза, як гэта мае месца, напрыклад, па раду штатаў Злучаных Штатаў Амерыкі. Па асобных штатах ЗША ад выбаршчыкаў патрабуюцца менш пэўную ўласнасць.

Выбарчыя законы раду нават найбольш дэмакратычных буржуазных дзяржаў пазбаўляюць магчымасці прымаць удзел у выбарах і быць выбранымі актывную моладзь, якая знаходзіцца ў арміі (Францыя, Чэхаславакія). У адрозненне ад такіх парадкаў наш праект у адпаведнасці з Канстытуцыяй СССР забяспечвае асобам, якія знаходзяцца ў Чырвонай Арміі, сапраўдную магчымасць прымаць удзел у выбарах і быць выбранымі (артыкул 12). Не прыходзіцца матываваць гэтага адрознення: для буржуазных армій палітычная асвета роўназначна разбурэнню вайскавай дысцыпліны; напум-ж Рабоча-Сялянскую Чырвоную Армію палітычная асвета ўмацоўвае, павышае ў ёй вайсковую дысцыпліну.

Жанчыны ў радзе буржуазна-дэмакратычных краін, нават такіх, як Швейцарыя, Францыя, Бельгія, пазбаўленыя выбарчых праў. У нас-жа жанчыны карыстаюцца правам выбіраць і быць выбранымі нараве з мужчынамі.

наспі і закрывае гэтыя лазейкі. Вось чаму, у прыватнасці, праект нашага выбарчага закона прадугледжвае, што выбарчыя бюлетэні друкуюцца на мове насельніцтва

адпаведнай выбарчай акрузі (арт. 68). І ў гэтых дэталіх наш праект адрозніваецца ад законаўчай практыкі, напрыклад, Злучаных Штатаў Амерыкі, дзе індывідуальныя штаты з вылікам пераважнасці насельніцтва ўсталявалі для выбаршчыкаў патрабаванне грамадзянскай у англііскай мове і на гэтай падставе не менш чым мільяны неграў пазбавілі выбарчага права.

Нарэшце, праект выбарчага закона прадугледжвае над гарантыі для выбаршчыкаў:

спіс выбаршчыкаў павінен быць выстаўлены за 30 дзён да выбараў да адпаведнага агляду і праверкі (арт. 13).

Выканаўчы камітэт Савета дэпутатаў прапоўных абавязан выдзяліць не больш, чым у 3-дзённы тэрмін для кожнага грамадзяніна на вышэйняй аснове, каб выбаршчыкаў (артыкул 16, 17 і 18).

Апошнія слова па скаржы на няпраўдлівасці ў спісе выбаршчыкаў праект прадастаўляе народнаму суду, які абавязан у трохдзённы тэрмін у ажырым судовым пасяджэнні з выклікам заявіцеля і прадстаўніа савета разглядзець скаржы грамадзяніна. Ранейне народнага суда абавязкова для адпаведнага савета (артыкул 18 і 19).

Так справа абстаіць з забеспячэннем прыніцыпа ўсеагульнага выбарчага права, — такога сапраўды ўсеагульнага выбарчага права, якое забяспечвае наш выбарчы закон у адпаведнасці са Сталінскай Канстытуцыяй, не ведае ні адна буржуазна-дэмакратычная дзяржава (апладысменты).

Пераходжу да пытання аб тым, як забяспечваюцца ўстаноўленае Канстытуцыяй СССР роўнае выбарчае права.

Праект выбарчага закона забяспечвае

ёсць, напрыклад, ва Францыі, дзе першы ўчастак буржуазнай 6-й акрузі Парыжа з 8.000 выбаршчыкаў пасылае аднаго дэпутата, — аднаго-ж дэпутата пасылае другі ўчастак акрузі Корбей з 50.000 выбаршчыкаў, размешчаны ў пралетарскім прадмесці Парыжа.

Так забяспечваюцца роўнасць усіх грамадзян СССР пры выбарах у Совет Саюза, дзе, як указаў таварыш Сталін, прадстаўлены агульныя інтарэсы ўсіх прапоўных незалежна ад іх нацыянальнасці. Выбарчы закон забяспечвае роўнасць усіх саюзных рэспублік, роўнасць усіх аўтаномных рэспублік, роўнасць усіх нацыянальных акруг пры выбарах у Совет Нацыянальнасцей, які, як указаў таварыш Сталін у сваім дакладзе аб Канстытуцыі СССР, мае сваёй задачай аліюстроўваць асобныя спецыфічныя інтарэсы, звязаныя з нацыянальнымі асаблівасцямі нацыянальнасцей СССР.

Выбарчая акруга на выбарах у Совет Нацыянальнасцей складаецца па прыніцыпу: 25 акруг па кожнай саюзнай рэспубліцы, 11 акруг па кожнай аўтаномнай рэспубліцы, 5 акруг па кожнай аўтаномнай вобласці і адна выбарчая акруга ў кожнай нацыянальнай акрузе. Кожная выбарчая акруга на выбарах у Совет Нацыянальнасцей таксама пасылае аднаго дэпутата (арт. 22).

Нарэшце, у мэтах забеспячэння роўнага выбарчага права праект «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР» забараняе ўключэнне каго-б там ні было з выбаршчыкаў больш, чым у адзін выбарчы спіс (арт. 11).

Канстытуцыяй устаноўлена прамое выбарчае права.

Адпаведна выбарчы закон прадугледжвае, што ўсе дэпутаты як у Совет Саюза, так і ў Совет Нацыянальнасцей выбіраюцца шляхам прамых выбараў. Кожны выбаршчык галасуе непасрэдна за таго ці іншага кандыдата ў Совет Саюза, так і ў Совет Нацыянальнасцей (арт. 80).

І ў гэтых адносінах наш праект «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР» адрозніваецца ад выбарчых парад-

каў у радзе буржуазна-дэмакратычных краін, якія арганізуюць звычайна адну з палат не дэмакратычным шляхам, ці амаўляючыся ад прыніцыпа прамого выбарчага права (як, напрыклад, у Францыі пры выбарах сената), ці фарміруючы другую палату не шляхам выбарання, а шляхам назначэння, як гэта мае месца ў Англіі ў адносінах палаты лордаў.

Канстытуцыяй СССР, парэшце, устаноўлена тайнае галасаванне.

Адпаведна выбарчы закон устаўляе такую тэхніку галасавання, якая забяспечвае тайну галасавання:

пазача галасу выбаршчыкамі праводзіцца шляхам апускання ў выбарчую скрынку выбарчых бюлетэняў, запячатаных у канверты (арт. 76);

для запавнення бюлетэняў выпалляецца спецыяльны пакой, у якім у часе галасавання забараняецца прысутнасць каго-б там ні было, у тым ліку і членаў установай выбарчай камісіі, апрача галасуючых (арт. 77);

пры допуску ў пакой для запавнення бюлетэняў адначасова некалькіх выбаршчыкаў пакой павінен быць абсталёван перагародкамі ці шырмамі па ліку дапушчальных адначасова выбаршчыкаў (арт. 77);

выбаршчык асабіста апускае канверт з бюлетэнем у выбарчую скрынку (арт. 80); бюлетэні, паданыя без канверта ці ў канверце неўстаноўленага ўзору, прызнаюцца несапраўднымі (арт. 90).

Так справа абстаіць з забеспячэннем у выбарчым законе ўсеагульнага, роўнага і прамого выбарчага права пры тайным галасаванні. У адпаведнасці з тэкстам і духам Сталінскай Канстытуцыі праект «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР» не абмяжоўваецца фіксаваннем фармальных праў грамадзян, а кожны сваім артыкулам праяўляе клопаты аб ажыццяўленні на справе гэтых праў грамадзян, якія ўсеагульным галасаваннем ствараюць вышэйшы орган дзяржаўнай улады СССР — Вярхоўны Совет СССР. (Апладысменты).

Як забяспечваюцца права грамадскіх арганізацый і таварыстваў працоўных на выстаўленне сваіх кандыдатаў

Пераходжу да пытання аб тым, як праект выбарчага закона забяспечвае права грамадскіх арганізацый і таварыстваў працоўных на выстаўленне сваіх кандыдатаў.

Працоўны артыкул 66 выбарчага закона, аснованы на артыкуле 141 Канстытуцыі СССР:

«Права выстаўлення кандыдатаў у Вярхоўны Совет СССР забяспечваюцца за грамадскімі арганізацыямі і таварыствамі працоўных — па пазтаве артыкула 141 Канстытуцыі СССР: за камуністычнымі партыйнымі арганізацыямі, прафесійнымі саюзамі, кааператывамі, арганізацыямі моладзі, культурнымі таварыствамі і іншымі арганізацыямі, зарэгістраванымі ва ўстаноўленым законам парадку».

Далей чыту артыкул 57:

«Права выстаўлення кандыдатаў ажыццяўляюць як цэнтральныя органы грамадскіх арганізацый і таварыстваў працоўных, так і іх рэспубліканскія, краёвыя, абласныя і раённыя органы, таксама як агульныя сходы рабочых і служачых на прадпрыемствах, чырвонаармейцаў — на вайсковых часцах, а таксама агульныя сходы сялян па калгасах, рабочых і служачых саўгасаў — па саўгасах».

сапраўды сацыялістычны дэмакратызм на выбарах у Вярхоўны Совет СССР.

Паданымі праектам выбарчага закона парадок рэгістрацыі кандыдатаў мае на мэце аблегчыць і спрасіць грамадскім арганізацыям і таварыствам працоўных выстаўленне сваіх кандыдатаў у дэпутаты ў Вярхоўны Совет СССР.

На акруговыя выбарчыя камісіі ўскладаецца абавязак зарэгістраваць усіх без выключэння кандыдатаў у дэпутаты ў Вярхоўны Совет СССР, якія выстаўлены грамадскімі арганізацыямі і таварыствамі працоўных з захаваннем патрабаванняў Канстытуцыі СССР і «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР» (арт. 60). Адпаведна акруговыя выбарчыя камісіі ў рэгістрацыі кандыдатаў у Вярхоўны Совет СССР можа быць абскарджана ў двухдзённы тэрмін у вышэйстаячую выбарчую камісію (артыкулы 63 і 64).

Усе зарэгістраваныя кандыдаты ў дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР паліагаюць абавязковаму ўключэнню ў выбарчы бюлетэнь (арт. 66). Выбарчы бюлетэнь з пералікам усіх кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР акруговыя выбарчыя камісіі абавязаны пераслаць усім участковым выбарчым камісіям не пазней,

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы